

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Kuusalu, Salla-Riikka; Heikkola, Leena Maria; Maijala, Minna; Mutta, Maarit; Mäntylä, Katja; Rose, Judi

Title: Eettisyys ja kestävä kehitys

Year: 2021

Version: Published version

Copyright: © 2021 Suomen kieltenopettajien liitto ry

Rights: In Copyright

Rights url: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=en>

Please cite the original version:

Kuusalu, S.-R., Heikkola, L. M., Maijala, M., Mutta, M., Mäntylä, K., & Rose, J. (2021). Eettisyys ja kestävä kehitys. *Tempus*, 56(5), 14-15. <https://issuu.com/sukol/docs/tempus521/s/13853372>

Eettisyys ja kestävä kehitys

EKKO-hankkeessa pohditaan, miten eettisyys ja kestävä kehitys voidaan ottaa huomioon kieltenopetuksessa.

TEKSTI SALLA-RIIKKA KUUSALU, LEENA MARIA HEIKKOLA, MINNA MAIJALA, MAARIT MUTTA, KATJA MÄNTYLÄ JA JUDI ROSE KUVA SALLA-RIIKKA KUUSALU

Miten kieliä voidaan opettaa eettisesti ja kestävästi? Millaisia ovat eettiset ja kestävä kehityksen oppisisällöt ja opetusmenetelmät äidinkielen, toisen kotimaisen ja vieraiden kielten opetuksessa? Vastauksia näihin kysymyksiin selvitetään Turun yliopiston Kieli- ja käännöstieteiden laitoksen (KKL) vuonna 2021 käynnistyneessä, Koneen Säätiön rahoittamassa nelivuotisessa tutkimushankkeessa Eettisesti kestävä kielten opetus (EKKO).

Tutkimustiedon perusteella selvitetään, miten **eettisyyttä** ja **kestävän kehityksen aihepiirejä** voitaisiin laajemmin ottaa mukaan **kieliaineiden** opetussisältöihin.

Kieltenopetuksen suhde eettisyyteen ja kestävään kehitykseen

Ilmastonmuutos on lisännyt maahanmuuttoa, ja yhteiskunnat ovat nykyään kielellisesti ja kulttuurisesti moninaisempia kuin ennen. Tarve kestävä kehityksen edistämiseen maailmanlaajuisesti kasvaa kiihtyvää vauhtia. Ympäristön saastumiseen, luonnonvarojen kulutukseen ja ilmastonmuutokseen liittyvät ongelmat koskettavat jokaista, mutta kielten tärkeys ihmisten välisen kommunikaation ja ym-

märryksen välineenä näissä asioissa usein unohdetaan. Tätä taustaa vasten EKKO-tutkimushankkeen tavoitteena on selvittää, mitä eettisyys ja kestävä kehitys voivat tarkoittaa kieltenopetuksessa ja kieltenopettajien koulutuksessa.

Kysyimme huhtikuussa 2021 Turun yliopiston KKL:n Kielten ilta -tilaisuuteen osallistuneilta kieltenopettajilta ja kieltenopetuksen parissa työskenteleviltä, mitä kestävä kehitys heidän mielestään tarkoittaa kieltenopetuksessa. Kestävään kehitykseen liitettyjen käsitteiden kirjo ulottui yhteiskunnallisesta tasa-arvosta digitaalisiin oppimateriaaleihin.

Kouluopetuksessa kestävä kehityksen aihepiirit liitetään usein lähinnä fyysiseen ympäristöön (esimerkiksi ekologisuus, kierrätys), minkä takia niiden saatetaan ajatella koskevan pikemminkin luonnontieteiden kuin kielten opetusta. Sen sijaan kieltenopetuksessa käsitellään erityisesti sosiaalisen ja kulttuurisen ulottuvuuden aihepiirejä, esimerkiksi kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Joissain kieliaineissa, kuten lukion A1-englannissa ja B1-ruotsissa, kestävä kehitys näkyy aiheelle omistetun kurssin teemoissa ja sen myötä oppimateriaaleissa. Materiaaleissa käsitellään kulttuuriseen ja sosiaaliseen kestävyteen lukeutuvia aiheita kuten monikulttuurisuutta, vaihto-opiskelua, ystävyyttä, onnellisuutta ja omaa hyvinvointia. Kieltenopettajien koulutuksessa kestävä kehityksen aihepiirejä ei kuitenkaan välttämättä oteta esille, tai niiden käsittely jää yksittäisen opettajankouluttajan harteille.

Kieltenopetus voi edistää eettisten ja kestävien ratkaisujen löytämistä

Muuttuva maailma asettaa erityisesti koulutukselle suuria haasteita, mutta toisaalta juuri kasvatus ja opetus voivat antaa eettisesti kestäviä ratkaisuja moneen koko maailmaa koettelemaan kriisiin. Kieltenopetuksessa eettisyyteen voi liittää hyvin monenlaisia asioita. Kielitaito mahdollistaa osallistumisen yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen, ja monesti kielitaidon edistäminen johtaa myös parempaan sopeutumiseen vieraassa kulttuurissa. Kieltenopetus lisää

ihmisten välistä ymmärrystä, ja siten sillä on vaikutusta demokratian toteutumiseen yhteiskunnassa.

Eettisyys kieltenoppimisessa voi tarkoittaa myös tasa-vertaista mahdollisuutta hankkia monipuolinen kielitaito. Tämä korostuu tällä hetkellä Suomessa, jossa kielivaranto on kovasti kaventunut erityisesti 2010-luvulta lähtien. Kaikilla pitäisi olla tasavertaiset mahdollisuudet kehittää omaa kielitaitoaan asuinkunnasta ja yhteiskunnallisesta taustasta riippumatta. Tämän toteutuksessa on vielä paljon haasteita.

Kielen oppiminen linkittyy vuorovaikutukseen, joka yksilölle muodostuu ympäröivän maailman ja siinä asuvien erilaisten ihmisten kanssa. Korona-aikana vuorovaikutus ja esimerkiksi osallistuminen kieltenopetukseen on voinut vaikeutua, koska kaikilla ei ole käytössään sopivia laitteita tai Internet-yhteyttä. Erityisesti ne vuorovaikutukselliset kielen osa-alueet, jotka ovat merkityksellisiä toimijuuden kannalta, ovat saattaneet etäyhteyksien myötä jäädä heikommille kantimille. Yksi tulevaisuuden kieltenopettajien haasteista on se, miten he pystyvät tukemaan lasten ja nuorten vastuullista toimijuutta yhtenä 2000-luvun keskeisenä taitona. Kielten oppiminen luokahuoneessa ja sen ulkopuolella on osa ekologista systeemiä, joka sisältää yhteiskunnallisen ja kulttuurisen ymmärryksen sekä toimintakyvyn kannalta tärkeitä taitoja.

Tutkimushanke eettisestä ja kestävästä kieltenopetuksesta

Kielten opettamisen ja kieltenopettajien koulutuksen kautta avautuu tärkeä mahdollisuus vaikuttaa kielellisen tasa-arvon kysymyksiin, mutta se voi myös tukea ympäristönsuojelun ja ilmastonmuutoksen torjumisen kaltaisten suurten haasteiden ratkaisemisesta. Kielitaito lisää kykyä ja omaksua tietoa, mikä tekee globaalien ympäristöongelmien, ihmisoikeuksien, kulttuurierojen ja muiden laajojen kysymysten ymmärtämisen mahdolliseksi. EKKO-hanke selvittää kieltenopettajien ja opettajaksi opiskelevien käsityksiä eettisistä teemoista ja kestävä kehityksen aihepiireistä nimenomaan kieltenopetuksen näkökulmasta.

Tavoitteena on ensin kerätä tutkimustietoa kieltenopettajien ja opettajaksi opiskelevien näihin aiheisiin liittyvistä käsityksistä ja asenteista sekä heidän tämänhetkisistä valmiuksistaan käsitellä niitä opetuksessa. Tutkimustiedon perusteella selvitetään, miten eettisyyttä ja kestävä kehityksen aihepiirejä voitaisiin laajemmin ottaa mukaan kieliaineiden opetussisältöihin. Tällaisten aihepiirien käsittely sopii hyvin opetussuunnitelmien antamaan kehikseen sisältöjen laaja-alaisuudesta ja yli ainerajojen käsiteltävistä teemoista. Hankkeen tarkoituksena on myös tutkimustiedon pohjalta tuottaa kieltenopettajille ja opettajaksi opiskeleville oppimateriaaleja ja oppaita, joiden avulla tietoisuutta ja aihepiirien esille tuomista opettamisessa voidaan lisätä. Toiveena on, että lähiaikoina hankkeessa syntyviä pedagogisia ratkaisuja ja oppilaita osallistavia opetusmateriaaleja päästäisiin pilotoimaan kielten oppitunneilla.

Kieltenopetus voi edistää eettisten ja kestävien ratkaisujen löytämistä.

HUOMI!

PILOTOINNIN KAUTTA ETEENPÄIN

Eettisesti kestävä kielten opetus -hanke (EKKO) etsii kieltenopettajia eettisten ja kestävä kehityksen pedagogisten ratkaisujen kehittämistyöhön. Haluaisitko sinä osallistua? Ota yhteyttä projektitutkija Salla-Riikka Kuusaluuon (srkbos@utu.fi) tai hankkeen vastuulliseen johtajaan Minna Majjalaan (minna.majjala@utu.fi).